

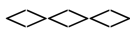
Eközben pedig nagyobb erdélyi városaink (Kolozsvár, Marosvásárhely, Brassó, stb.) kereskedő cégei közt mind több és több örmény névvel találkozunk. Újabban az orvosi és ügyvédi pálya, nemkülönben a gazdálkodás sok örményt foglalkoztat. Sőt, ma már nincs oly kenyérkereseti munka, melynél örményekkel ne találkoznánk.

Egyszóval, az új életviszonyok az örménységet nemcsak nyelvileg, néprajzi és politikai szempontból, de létföltételeiben is átalakították.

Az eddig zárt örmény társadalom a magyarsággal egyesült, minek következtében az örmény-magyar házasságok száma rohamosan növekedett. Sőt, egyes örmény családok, mint pl. a bobdai *Gyertyánffy*, a kisterpesti *Markovics*, a lompérdi *Korbuly* családok, főrangú magyar körökkel is rokonságba léptek.

Azonban mindamelllett, hogy az 1848-as szabadságharc az örménységet a magyarsággal társadalmilag is egybeforrasztotta, ősi egyházukra mindig féltékenyek voltak az örmények, és éppen azért ma is szívós kitartással törekszik e népfaj az örménykatholikus egyház fennmaradását biztosítani és ezzel a vallás terén utolsó menedékre talált egyetlen ősi, örmény jelleget megmenteni. E tekintetben hű segítőtársai voltak a tudós Mechtárista szerzetesek, kik különösen paphiány esetén a magyar-örmény klérust mindenkor készséggel kiegészítették.

(Az "Arménia" 1913-as évfolyamából)
Folytatás a következő számban

Dr. Borszéki Béla

A természetes ásványvizek hasznosításának története Magyarországon

(Elhangzott a Fővárosi Örmény Klubban 1999. január 21-én
II. rész.

A híressé vált városligeti kút után mind nagyobb hangsúlyt kapott a vizek kutatása és feltárása fúrások révén. A tudományos alapokra helyezett kutatás nagymértékben hozzájárult az ásványvizek megismeréséhez.

Az I. Világháború után - mint arról már esett szó - hazánk ásvány- és gyógyvízforrásainak legnagyobb részét elvesztette. Az ország szűkebb területén az újabb lelőhelyek feltárását nagymértékben elősegítette a századfordulón megindult szénhidrogén-kutatás, amely olaj helyett gyakran hozott napvilágra kitűnő termálvizet (Hajdúszoboszló, Debrecen).

Természetesen egyenest hévízfeltárás céljából is fúrtak kutakat. Így készült 1927-ben Szegeden az "Anna", 1935-36-ban Budapesten a margitszigeti "Magda II" kút.****

Szomjúság oltására a két világháború között a piacon palackozott ásványvíz csak csekély mennyiségben volt jelen. Ennek nagyobb részét is a fővárosban találjuk. A Lukács gyógyfürdőben palackozták a "Kristály-vizet", a török időkből fennmaradt Rudas gyógyfürdőben a "Harmat-vizet", a Margitszigeten a "Margitszigeti ásványvizet", és a város határában a "Csillaghegyi ásványvizet". Vidéken csupán a már említett, ismertebb ásványvizeket lehetett kapni.

A II. Világháború az ásvány- és gyógyvíz-telepek, fürdők, ivócsarnokok nagy részében súlyos károkat okozott. Az ország újjáépítése után a meglévő források és kutak - a szűkös anyagi helyzet

és az idegenforgalom hiánya miatt - csak kevéssé hasznosultak. Az 1956-os forradalom előtti és utáni politikai elnyomás, a rossz gazdasági helyzet az alapvető szükségletek megszerzésére kényszerítette a lakosságot, így a palackozott ásványvíz fogyasztása luxusnak számított.

1968-ban az u.n. új gazdaságirányítási rendszer lehetővé tette az élelmiszeripar egyes ágazataiban, hogy a technika felzárkózzék az európai élmezőnyhöz. A lemaradás azonban igen nagy volt. Az ásványvíz alacsony ára nem kedvezett a kereskedelemnek, ezért a fogyasztás csak kismértékben nőtt. Az egy főre eső ásványvíz éves fogyasztása kb. 2.5 liter volt.

A hetvenes évek elejére az üdítőital-gyártás az egyik legdinamikusabban fejlődő élelmiszeripari ágazattá vált Magyarországon.

Ez a dinamikus fejlődés természetesen elsősorban az üdítőital gyártására vonatkozott: megjelent a piacon a Pepsi, a Coca és a Traubisoda, majd 1972-ben az első, ásványvíz-bázisú energiaszegény üdítőital, a német-osztrák licence (KAJO) alapján gyártott "deit".

Korszerű nyugati gépek, berendezések segítették elő az ásványvizek esztétikusabb megjelenését is, ezzel egyidejűleg a fogyasztás kismértékben növekedett. Bevezetésre került az 1 literes, ún. "euro-palack", a visszazárható csavaros kupak, faláda helyett a műanyag rekesz.

Jelentős változást hozott az a "Palackozott ásványvíz, gyógyvíz és üdítővíz" szabvány, amely 1983-tól a természetes eredetű, palackozott vizek forgalomba hozatalát szabályozta. Ez az előírás különbséget tett a korlátlanul fogyasztható és a "kötött" ásványvíz között, amelynek oldott ásványianyag-tartalmától (vagy annak nagyságától) függetlenül - egyéb, biológiailag aktív alkotórészei révén - gyógyhatása lehet és összetételétől függően fogyasztását esetleg korlátozni kell.

A szabvány üdítővíznek nevezte azt a természetes eredetű kút- vagy forrásvizet, amely a közműhálózatból származó vizektől általában eltérő összetételű és különösen üdítő hatású, de egyéb vonatkozásaiban nem felel meg az ásványvíz vagy gyógyásvíz kategóriának. (Tehát például összes ásványianyag-tartalma nem éri el a legalább literenkénti ezer milligrammos határt.)

Az ásvány- és gyógyvizek minősítésében a legnagyobb változást a 7/1986 (VIII.10.) számú egészségügyi miniszteri rendelet hozta, amely a külső (fürdő) és belső (ital) alkalmazás szempontjából tesz különbséget az ásványvizek között.

Az 1989/90-es rendszer-váltás és a privatizáció után jelentősen megnövekedett a palackozott ásványvizek fogyasztása. A trend meredeken fölfelé mutat ugyan, de a nagy ásványvízkinccsel és fogyasztási kultúrával bíró országokhoz képest a hazai fogyasztás még ma is csekély (21 liter évenként, fejenként).

Komoly fordulatot jelentett az 1995-ben életbe léptetett új magyar szabvány, amely az 500 és 1.000 mg/liter ásványianyag tartalmú vizek minősítését is megengedi, ha nátriumtartalmuk nem több 200 mg/liternél és valamilyen élettani szempontból fontos alkotóelemet tartalmaznak (mértékadó koncentrációban fluort, jódot, magnéziumot, kalciumot).

Az új rendelkezéssel a jogszabály alkotója lépést tett az Európai Unió előírásai felé, és ezzel a literenkénti 1.000 mg-nál kevesebb ásványi anyagot tartalmazó, de értékes, természetes eredetű hazai vizeink is minősített ásványvízzé váltak.

**** Ennek a bővizű kútnak a vizét "Kristályvíz" néven hozzák forgalomba